

Gorzów Wlkp., 13 marca 2025 r.

Nasz znak: NK-II.431.1.22.2024

Sprawę prowadzi: Robert Kamiński

Telefon: 957851805

e-mail: robert.kaminski@lubuskie.uw.gov.pl

Pan

Tadeusz Pająk

Starosta Zielonogórski

Dotyczy: wystąpienia pokontrolnego z kontroli przeprowadzonej w trybie zwykłym w Starostwie Powiatowym w Zielonej Górze

W okresie od 28 czerwca do 29 listopada 2024 r. pracownicy Wydziału Nadzoru i Kontroli Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp.:

- Robert Kamiński – inspektor wojewódzki - przewodniczący kontroli,
- Izabela Okonek – starszy inspektor wojewódzki,

przeprowadzili kontrolę problemową w trybie zwykłym w Starostwie Powiatowym w Zielonej Górze, ul. Podgórna 5, 65-057 Zielona Góra¹.

Przedmiotem kontroli była ocena realizacji przez Starostę Zielonogórskiego zadań z zakresu administracji rządowej wynikających z ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1534), zwanej dalej „ustawą o nieodpłatnej pomocy”.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2024 r. do 27 czerwca 2024 r., łącznie z procedurą wyłonienia organizacji pozarządowej w 2023 r., zawierania porozumień (umów), z gminami, które do 30 września 2023 r. występowały z wnioskiem dotyczącym potrzeb wspólnot samorządowych oraz okręgową radą adwokacką i radą okręgową izby radców prawnych.

Projekt wystąpienia pokontrolnego przekazano 21 stycznia 2025 r., do którego w ustawowym terminie nie zostały zgłoszone pisemne zastrzeżenia.

W związku z powyższym przekazuję wystąpienie pokontrolne. **

Zakres odpowiedzialności

Funkcję Starosty Zielonogórskiego w okresie objętym kontrolą pełnił Pan Krzysztof Romankiewicz, a od 6 maja 2024 r. Pan Tadeusz Paják. Za realizację ww. zadania odpowiedzialni są pracownicy Wydziału Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Zielonej Górze.

Ocena kontrolowanej działalności

Realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wynikających z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej oceniono **pozytywnie**.

Ustalenia kontroli

Punkty nieodpłatnej pomocy

Na terenie powiatu zielonogórskiego znajdują się trzy punkty, co odpowiada mnożnikowi zdefiniowanemu w art. 20 ust. 4 ustawy o nieodpłatnej pomocy. Zgodnie z art. 11 ust. 1a ustawy o nieodpłatnej pomocy dwa punkty, usytuowane w budynku Świetlicy Wiejskiej w Droszkowie, Ośrodka Zdrowia w Czerwieńsku oraz Ośrodka Pomocy Społecznej w Sulechowie, powierzono do prowadzenia organizacji pozarządowej, wyłonionej w otwartym konkursie ofert. Trzeci punkt, usytuowany w budynku Urzędu Miejskiego w Kargowej, Ośrodka Kultury w Trzebiechowie oraz Bojadłach, powierzono adwokatom i radcom prawnym wyznaczonym przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Zielonej Górze i Okręgową Radę Adwokacką w Zielonej Górze.

Usytuowanie punktów w kilku lokalach jest zgodne z art. 8 ust. 10 ustawy o nieodpłatnej pomocy i zapewnia dostęp większej liczbie uprawnionych. Udzielanie nieodpłatnej pomocy odbywa się w każdym punkcie w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie, co jest zgodne z art. 8 ust. 3 ustawy o nieodpłatnej pomocy. W ramach dyżurów nie określono przedziału czasu na prowadzenie nieodpłatnej mediacji. Jest ona świadczona po uprzednim ustaleniu terminu.

Sposób organizacji dyżurów w punktach zapewnia dostęp do pomocy w sposób dogodny dla mieszkańców o różnych aktywnościach zawodowych.

W celu sprawdzenia spełniania przez lokale wymogów wynikających z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2492 ze zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem”, dokonano oględzin punktów zlokalizowanych w Bojadłach, Czerwieńsku, Droszkowie oraz Trzebiechowie. Lokale spełniały wymogi określone w § 5 ww. rozporządzenia.

Osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Informacje w powyższym zakresie zostały podane do publicznej wiadomości.

Umowy z adwokatami i radcami prawnymi

Powiat corocznie, zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o nieodpłatnej pomocy, zawiera z okręgową izbą radców prawnych i okręgową radą adwokacką porozumienie w sprawie

udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu, określające w szczególności:

- 1) liczbę adwokatów i radców prawnych, którzy będą udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia równomiernego udziału adwokatów i radców prawnych w wykonywaniu tego zadania, w tym z zakresu nieodpłatnej mediacji,
- 2) zobowiązanie okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych do imiennego wskazywania adwokatów lub radców prawnych oraz ich zastępców, którymi są adwokaci lub radcowie prawni, wyznaczeni do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z wykazem planowanych dyżurów, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 3 ustawy o nieodpłatnej pomocy, uwzględniające dni oraz, jeśli to możliwe, godziny, w których planuje się dyżury, a także specjalizację dyżurów,
- 3) zasady wynagradzania adwokatów i radców prawnych udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej,
- 4) zasady wykorzystania urządzeń technicznych w punkcie.

W dniu 27 października 2023 r. Powiat zawarł, zgodnie z wyżej wymienionymi wymogami, porozumienie trójstronne z Radą Okręgowej Izby Radców Prawnych w Zielonej Górze i Okręgową Radą Adwokacką w Zielonej Górze z zachowaniem terminu wskazanego w art. 10 ust. 2 ustawy o nieodpłatnej pomocy, o czym zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy o nieodpłatnej pomocy poinformował Wojewodę.

Kontrola wykazała, że ww. porozumienie zawiera wszystkie wymagane ustawą zapisy. Analiza podpisanych z radcami prawnymi i adwokatami, wskazanymi w ww. porozumieniu, umów pod kątem ich zgodności z art. 6 ust. 2 ustawy o nieodpłatnej pomocy nie wykazała żadnych uchybień.

Wyłonienie organizacji pozarządowej do prowadzenia punktów

Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o nieodpłatnej pomocy organizację pozarządową wyłania się corocznie w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2024 r. poz. 1491). W związku z powyższym Zarząd Powiatu uchwałą nr 659.2023 z 27 października 2023 r. ogłosił otwarty konkurs ofert, którego celem było wyłonienie organizacji pozarządowej, prowadzącej działalność pożytku publicznego, która będzie prowadziła w 2024 r. na terenie Powiatu Zielonogóskiego jeden punkt nieodpłatnej pomocy prawnej i/lub jeden punkt nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

W świetle przyjętych kryteriów wyłoniono organizację, która otrzymała najwyższą ocenę. Wyłonienie organizacji pozarządowej odbywało się zgodnie z zapisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z zachowaniem terminu określonego w art. 11 ust. 12 ustawy o nieodpłatnej pomocy. Wyniki otwartego konkursu ofert ogłoszono zgodnie z art. 15 ust. 2j ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Umowę na 2024 rok, nr OR.524.10.2023 z wyłonioną w konkursie organizacją pozarządową zawarto 14 grudnia 2023 r. Analiza umowy wykazała, że zawiera ona wszystkie elementy określone w art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3-6a ustawy o nieodpłatnej pomocy.

W ramach ww. umowy organizacji pozarządowej powierzono wykonywanie zadań z zakresu edukacji prawnej, zgodnie z art. 11 ust. 7 ustawy o nieodpłatnej pomocy.

Zadania te w szczególności polegają na opracowaniu informatorów, plakatów i ulotek, oraz rozpowszechnianiu informacji za pośrednictwem środków masowego przekazu i innych zwyczajowo przyjętych form komunikacji, w tym prowadzeniu kampanii społecznych.

Upowszechnianie wśród mieszkańców powiatu informacji o systemie

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy o nieodpłatnej pomocy starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zwanego dalej „systemem” wśród mieszkańców powiatu.

Informacje dotyczące funkcjonowania systemu zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Zielonej Górze, na stronie internetowej Powiatu Zielonogórskiego oraz na tablicy ogłoszeń znajdującej się w budynku Starostwa Powiatowego przy ul. Podgórnej 5.

Zgodnie z udzielonymi kontrolującym wyjaśnieniami Starosta zwrócił się do wójtów i burmistrzów z terenu powiatu zielonogórskiego z prośbą o rozpowszechnienie informacji o możliwości skorzystania z systemu.

Działania informacyjne koncentrują się w dużej mierze na przekazie z wykorzystaniem stron internetowych powiatu i gmin, ale Starosta dużą wagę przywiązuje również do osób bez dostępu do Internetu poprzez kolportaż plakatów i ulotek zawierających harmonogram pracy punktów, a także informacje o formach świadczenia pomocy osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się.

Zgodnie z wyjaśnieniami, informacje na temat działania systemu umieszczane są w lokalnych środkach masowego przekazu. Informacje na temat działania systemu trafiają również bezpośrednio do jego mieszkańców podczas różnego rodzaju wydarzeń społecznych i kulturalnych. Materiały informacyjne są dostępne na stoiskach promocyjnych powiatu.

Upowszechnianie wiedzy o działalności systemu Starosta realizuje również w ramach zawartej z organizacją umowy w zakresie realizacji zadań dotyczących edukacji prawnej. Starosta, zgodnie z art. 8a ust. 4 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, udostępnia listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Starostwa i urzędów gmin z obszaru powiatu, w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w budynku Starostwa oraz w lokalnych środkach masowego przekazu. Listę udostępniono także wykonawcom do wykorzystania przy realizacji postanowień art. 5 ust. 4 ustawy o nieodpłatnej pomocy. Listy nieodpłatnego poradnictwa znajdują się do dyspozycji interesantów także przed punktami nieodpłatnej pomocy. Mając powyższe na uwadze, stwierdza się, że Starosta wywiązał się z ww. obowiązku, tj. podjął działania mające na celu dotarcie z informacją o systemie do mieszkańców powiatu.

Działalność kontrolna Starosty

Zgodnie ze złożonymi wyjaśnieniami Starosta sprawuje bieżący nadzór i kontrolę wykonywania zadań przez wszystkich wykonawców, zarówno organizacji pozarządowej, której zlecił prowadzenie dwóch punktów, jak i adwokatów i radców prawnych wskazanych przez Okręgową Radę Adwokacką i Okręgową Izbę Radców Prawnych,

poprzez monitoring logowań do udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości systemu teleinformatycznego.

Praca punktów jest również monitorowana przez pracownika Starostwa, który dostarcza materiały biurowe i informacyjne oraz osoby wydające klucze do poszczególnych punktów. Adwokaci i radcy prawni, z którymi powiat zielonogórski zawarł umowy podpisują się każdorazowo na znajdującej się w punkcie liście.

Kontrola realizacji zadania odbywa się także poprzez analizę części A karty pomocy. Co kwartał za pośrednictwem systemu teleinformatycznego Starosta potwierdzał gotowość sporządzenia informacji zbiorczej o wykonaniu zadania, co jest równoznaczne z oświadczeniem o kompletności i prawidłowości danych zawartych w części A kart pomocy.

Osoby korzystające w punkcie z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, dalej „osoby uprawnione”, mogą złożyć anonimową, zawartą w części B karty pomocy, opinię o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim.

Mając na względzie potrzebę wprowadzenia usprawnień oraz podniesienia jakości nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, Starosta, zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy o nieodpłatnej pomocy, analizuje opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy, zawarte w części B karty pomocy.

Na 324 udzielone w pierwszym i drugim kwartale 2024 roku porady, osoby uprawnione złożyły jedynie 14 opinii zawartych w części B karty pomocy. Osoby uprawnione wyraziły pozytywne opinie o udzielonej pomocy. Wszystkie opinie, zgodnie z § 9 ust. 1 rozporządzenia, przekazano odpowiednio Dziekanowi Okręgowej Izby Radców Prawnych w Zielonej Górze i Dziekanowi Okręgowej Rady Adwokackiej w Zielonej Górze.

W kontrolowanym okresie do Starosty nie wpłynęły skargi lub wnioski dotyczące funkcjonowania systemu, w tym skargi na wykonawców oraz pracownika przyjmującego zgłoszenia na porady.

Podstawa prawna:

* art. 28 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2023 r. poz. 190) oraz art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224).

** art. 47 ustawy o kontroli w administracji rządowej.

wz. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Maciej Siwicki
I Wicewojewoda Lubuski